

17. maj 2005

Velstandsudviklingen i Danmark og Finland¹

Danmark har op gennem 1990erne haft en langsommere produktivitetsvækst end Finland, men til gengæld en bedre prisudvikling på de varer, vi eksporterer, i forhold til de varer, vi importerer (dvs. en bedre udvikling i bytteforholdet). Samlet er velstanden (købekraften af BNP pr. indbygger) steget mere end i Finland.

Købekraften af et lands indkomst pr. indbygger afhænger grundlæggende af tre faktorer:

- timeproduktiviteten (et samlet mål for de producerede mængder pr. arbejdstime).
- antal arbejdstimer pr. indbygger (som afhænger af andelen af beskæftigede i befolkningen og den gennemsnitlige årlige arbejdstid)
- bytteforholdet (som afgør, hvor meget import, der kan købes for en given eksportmængde).

Finlands BNP pr. indbygger er – i mængder og korrigeret for konjunkturudsving – vokset med i gennemsnit 2,4 pct. om året i 1995-2003 mod 1,7 pct. i Danmark. Det skyldes især en højere produktivitetsvækst i Finland, *jf. tabel 1²*.

Danmarks bytteforhold er imidlertid samtidig forbedret med næsten 1 pct. om året, mens Finland har haft en forværring af samme størrelse. Med en eksport- og importkvote på ca. 40 pct. af BNP giver en forbedring af bytteforholdet på 1 pct. nogenlunde samme fremgang i købekraft og velstand som en produktivitetsforbedring på 0,4 pct. Korrigeret for bytteforholdet er købekraften af dansk BNP pr. indbygger (og pr. arbejdstime) dermed vokset hurtigere (eller i takt med) Finlands, *jf. tabellen*.

Tabel 1. BNP, produktivitet og bytteforhold i Danmark og Finland, gennemsnitlige årlige vækstrater, 1995-2003.

¹ Arbejdsrapporten er udarbejdet af Sekretariatet for ministerudvalget for Danmark i den globale økonomi. Papiret er sendt til Globaliseringsrådet som faktisk baggrund for Globaliseringsrådets diskussioner. Globaliseringsrådet kan ikke tages til indtægt for arbejdsrapporten.

² Vækstgennemsnittene er korrigeret for konjunktur på basis af OECDs opgørelser af output gab og trend BNP. Produktivitetsgennemsnittene er ikke korrigerede.

	Danmark	Finland
BNP pr. indbygger ¹	1,7	2,4
Timeproduktiviteten	1,4	2,6
Bytteforhold	0,9	-0,9
Korrigeret for bytteforholdet:		
BNP pr. indbygger ¹	2,2	1,8
Timeproduktiviteten	1,9	2,0

1) Ekskl. konjunkturudsving, jf. OECD's beregninger af output gab og trend BNP.

Kilde: OECD Economic Outlook og egne beregninger.

Forskellene i produktivits- og bytteforholdsudvikling afspejler bl.a. Danmark og Finlands forskellige branchespecialisering.

Dansk erhvervsliv har til en vis grad specialiseret sig i sektorer, der (sammenlignet med IT-sektorer) har forholdsvist moderat produktivitsvækst (også i andre konkurrentlande). Men samtidig har dansk eksport holdt priserne godt³.

Finland er i højere grad specialiseret i brancher, der på verdensplan har høj produktivitsvækst, f.eks. mobiltelefoner. Konkurrencen gør, at priserne på disse produkter falder hastigt i takt med den teknologiske udvikling. Dermed tilfalder gevinsten ved den hastige produktivitsudvikling i højere grad brugerne end producenterne af disse produkter⁴. Priserne på (dele af) finsk eksport er derfor faldet ganske meget.

Siden 1980 er det danske bytteforhold forbedret med 23 pct. Effekten på den samlede danske velstand og købekraft udgør dermed 7-9 pct. af BNP. Den øgede købekraft er isoleret set kommet alle samfundsgrupper til gavn – også lavindkomstgrupper.

³ At mange danske eksportvirksomheder får gode priser for deres produkter skyldes også, at de ofte fremstiller niche- eller "up market" produkter af høj kvalitet, attraktivt design m.v. Det er imidlertid ikke givet, at denne tendens er tiltaget fra 1995 til 2003.

⁴ Selv om f.eks. Nokias aktionærer har fået betydelige gevinster, og de ansatte muligvis tjener mere, end de ville have gjort i et andet firma. Der kan også være positive spill-over effekter på resten af økonomien, bl.a. i kraft af højere selskabsskatteprovenu og vidensspredning.